

Załącznik do uchwały Nr XXVIII/224/2021
Rady Gminy Pokój z dnia 22 grudnia 2021 r.

Program Polityki Senioralnej w Gminie Pokój na lata 2021-2026

Spis treści

I. WPROWADZENIE.....	2
II. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU I DZIAŁAŃ SAMORZĄDU GMINY W ZAKRESIE POLITYKI SENIORALNEJ.....	4
III. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA W GMINIE POKÓJ.....	7
IV. SAMORZĄD GMINY POKÓJ - DZIAŁANIA NA RZECZ SENIORÓW....	11
V. ANALIZA SWOT.....	15
VI. KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH REALIZACJI.....	18
VII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.....	21
VII. PODSUMOWANIE.....	22

I. WPROWADZENIE

Starość to etap życia człowieka poprzedzony następującymi kolejno dzieciństwem, wiekiem młodzieńczym i dorosłością. Nie przychodzi ona nagle, ale podobnie jak wcześniejsze etapy stanowi efekt długotrwałego i nieodwracalnego procesu fizjologicznego, zachodzącego u wszystkich żywych organizmów. Jest wynikiem związanych z wiekiem człowieka biologicznych i psychicznych zmian w organizmie. Wprawdzie trudno określić jej początek, ale w miarę upływu lat objawy starzenia są coraz bardziej widoczne. Wchodzenie w okres starości ma wielorakie i złożone uwarunkowania genetyczne, biologiczne, środowiskowe i na poszczególnych etapach życia w zakresie różnych obszarów może ulegać przyspieszeniu lub zwolnieniu. Osoby wkraczające w okres starzenia się nie stanowią grupy jednorodnej zarówno pod względem stanu zdrowia, jak i doświadczeń życiowych. Wiele osób cierpi na dolegliwości przewlekłe, zmagają się z problemami zdrowia niekiedy od dzieciństwa, a mnóstwo chorób somatycznych rozwija się w okresie życia dorosłego.¹

Wiek senioralny określany w literaturze przedmiotu jako starość jest jednym z etapów życia człowieka. Z przyczyn demograficznych i w związku z wydłużającą się średnią długością życia, która wynosi dla kobiet 83 lata i dla mężczyzn 76 lat zwiększa się w populacji liczba osób w wieku powyżej 90 lat, mamy również wzrost liczby 100 latków, jest ich już w Polsce powyżej 4 tysięcy. Jest to grupa niejednorodna i to nie tylko ze względu na stan zdrowia, sytuację społeczno-ekonomiczną, ale przede wszystkim poprzez stopniowe ograniczenia samodzielności w zaspokajaniu codziennych potrzeb. Wyróżnia się:

---

¹ Przemysław Ziółkowski „Szkice pedagogiki senioralnej”, Wydawnictwo Uczelniane Wyższej Szkoły Gospodarki, Bydgoszcz 2017 r.

- starość wczesną (zwaną wiekiem podeszłym, od 60-74 roku życia),
- późną (75-89 lat),
- bardzo późną (zwaną długowiecznością, powyżej 90 roku życia)²

Duża część osób w zaawansowanym wieku to osoby z niepełnosprawnością, która według definicji przyjętej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) ma ograniczoną sprawność lub brak zdolności do wykonywania czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikający z uszkodzenia lub upośledzenia organizmu.

„Program Polityki Senioralnej w Gminie Pokój na lata 2021-2026” zwany dalej Programem zawiera zapisy konkretne i niezbędne do podjęcia działań wspierających osoby starsze w gminie poprzez budowanie przestrzeni do wzmacniania ich postaw obywatelskich i stwarzania możliwości do wykorzystania ich potencjału i aktywności. W Programie zwrócono również uwagę na rozwój usług społecznych oraz dostosowanie infrastruktury gminnej do specyficznych potrzeb i możliwości seniorów. Założenia Programu wpisują się w cele strategiczne określone w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pokój na lata 2016-2026.

Program jest dokumentem:

- przygotowanym do pobudzenia aktywności obywatelskiej określonej grupy społecznej – seniorów,
- interdyscyplinarnym wykraczającym poza działania społeczne określone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pokój na lata 2016-2026 zwanej dalej Strategią,

---

² tamże str. 11

- o charakterze wielosektorowym, międzypokoleniowym, mającym zwiększyć spójność społeczną dla zaspokojenia zbiorowych potrzeb wspólnoty

II. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU I DZIAŁAŃ SAMORZĄDU GMINY W ZAKRESIE POLITYKI SENIORALNEJ

Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym.

Bezpośrednią delegację do przyjęcia Programu jako zadania własnego gminy znajdujemy w ustawie o samorządzie gminnym³

- na potrzebę szczególnego postrzegania problemów osób starszych ustawa wskazuje zapisy dotyczące reprezentacji seniorów w działaniach gminy określone w art. 5c. *„Gmina sprzyja solidarności międzypokoleniowej oraz tworzy warunki do pobudzenia aktywności obywatelskiej osób starszych w społeczności lokalnej”*. W powyższym artykule zawarte są także szczegółowe zapisy dotyczące tworzenia gminnych rad seniorów.
- w art. 7 ust. 1 powyższej ustawy znajduje się także zapis: *„Zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: punkt 17) wspieranie i upowszechnianie idei samorządności w tym tworzenie warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej.”*

---

³ Dz.U. z 2021 r. Poz. 1372 ze zmianami

Uchwała nr 167 Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2020 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych "Aktywni+" na lata 2021-2025

Program jest przygotowany jest w oparciu o zapisy Uchwały nr 167 Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2020 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych "Aktywni+" na lata 2021-2025⁴, która stanowi kompleksowe ujęcie problematyki senioralnej uwzględniające obszary i kierunki wsparcia umożliwiające osiągnięcie celu głównego, jakim jest: zwiększenie uczestnictwa osób starszych we wszystkich dziedzinach życia społecznego poprzez wspieranie aktywności organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów. oraz celów szczegółowych:

1. Wzrost zaangażowania osób starszych w kontakty społeczne poprzez wzbogacenie oferty zagospodarowania ich czasu wolnego;
2. Zwiększenie zaangażowania osób starszych w procesy partycypacyjne zachodzące w życiu publicznym;
3. Podnoszenie kompetencji cyfrowych seniorów oraz kształtowanie postaw sprzyjających wykorzystywaniu nowych technologii w życiu codziennym;
4. Budowanie pozytywnego wizerunku starości i starzenia się oraz rozwijanie kompetencji społecznych (wiedzy, umiejętności, postaw) wobec starości u osób w każdym wieku.

Ustawa z dnia 11 września 2015 r o osobach starszych⁵

W art. 4 tejże ustawy ustawodawca sformułował definicje:

---

⁴ M.P. z 2020 poz. 1125

⁵ Dz.U. z 2015 roku poz. 1705

- w punkcie 1 - definicja osoby starszej: „osoba starsza - osoba, która ukończyła 60 rok życia”.
- w punkcie 2 - definicja polityki senioralnej: „polityka senioralna – ogół działań organów administracji publicznej oraz innych organizacji i instytucji, które realizują zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia”.

Uchwała Rady Ministrów nr 161 z dnia 26 października 2018 r. w sprawie przyjęcia dokumentu „polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – uczestnictwo – solidarność”⁶

Rozwój polityki senioralnej wymaga zmiany sposobu planowania z działań doraźnych, jednorocznych na działania wieloletnie, między innymi ze względu na specyficzną grupę odbiorców, którzy średnio będą żyli ok. 20 lat po osiągnięciu wieku emerytalnego. Wymogi dla takich działań określone są w dokumentach strategicznych Unii Europejskiej, których zadaniem jest między innymi wspieranie włączenia społecznego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach konkursów samorządy, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej i inne podmioty mogą starać się o środki finansowe na działania rozwojowe.

W przyjętym przez rząd dokumencie znalazły się opisy trzech istotnych elementów polityki senioralnej:

Bezpieczeństwo – stan i sytuacja, w której ludzie mają ugruntowane przekonanie, że potrzeby materialne, bytowe, psychiczne i duchowe są oraz mogą być zaspokojone dzięki dostosowaniu warunków materialnych, instytucji

---

⁶ M.P. z-2018 roku, poz. 1169

i organizacji środowiska społecznego do zmieniających się potrzeb osób w starszym wieku.

Uczestnictwo – udział osób w starszym wieku w różnych formach aktywności rodzinnej, społecznej, sportowej, zawodowej i obywatelskiej, dostosowanej do zmieniającej się wraz z wiekiem kondycji fizycznej, psychicznej oraz możliwości i zainteresowań.

Solidarność – uwzględnianie przez społeczeństwo w swoich działaniach opinii i interesów innych generacji, odzwierciedlających siłę więzi międzypokoleniowej (tj. poczucie łączności z osobami w innym wieku) oraz poczucia odpowiedzialności za osoby reprezentujące inne grupy pokoleniowe.

Dokument wskazuje na potrzebę rozwoju usług społecznych dla seniorów i podejmowania w środowiskach lokalnych działań profilaktycznych wspierających aktywność i samodzielność osób starszych z uwzględnieniem pogłębiających się ograniczeń charakterystycznych dla tej grupy wiekowej wynikających także z utraty samodzielności.

III. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA W GMINIE POKÓJ

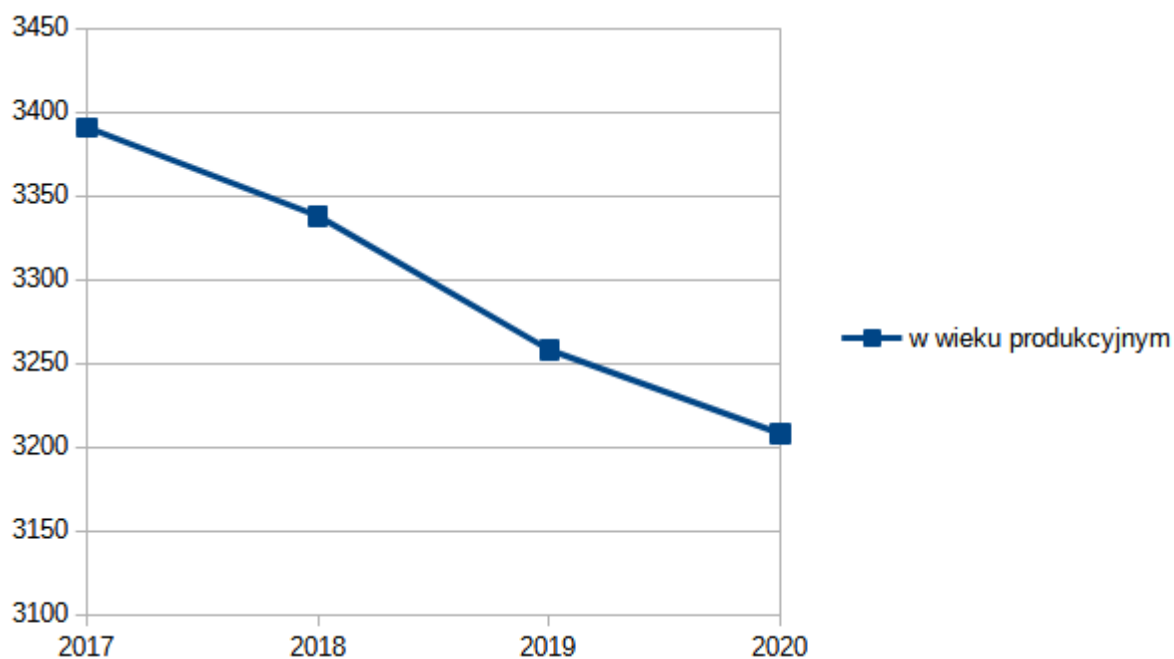
Na koniec 2020 roku, w Gminie Pokój zameldowane były 5004 osoby, w tym 929 osób w wieku poprodukcyjnym (tj. powyżej 60 roku życia w przypadku kobiet oraz powyżej 65 roku życia w przypadku mężczyzn). Z danych statystycznych GUS wynika, że w gminie stale spada liczba mieszkańców, a liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrasta. Fakt ten stawia poważne wyzwania dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy.

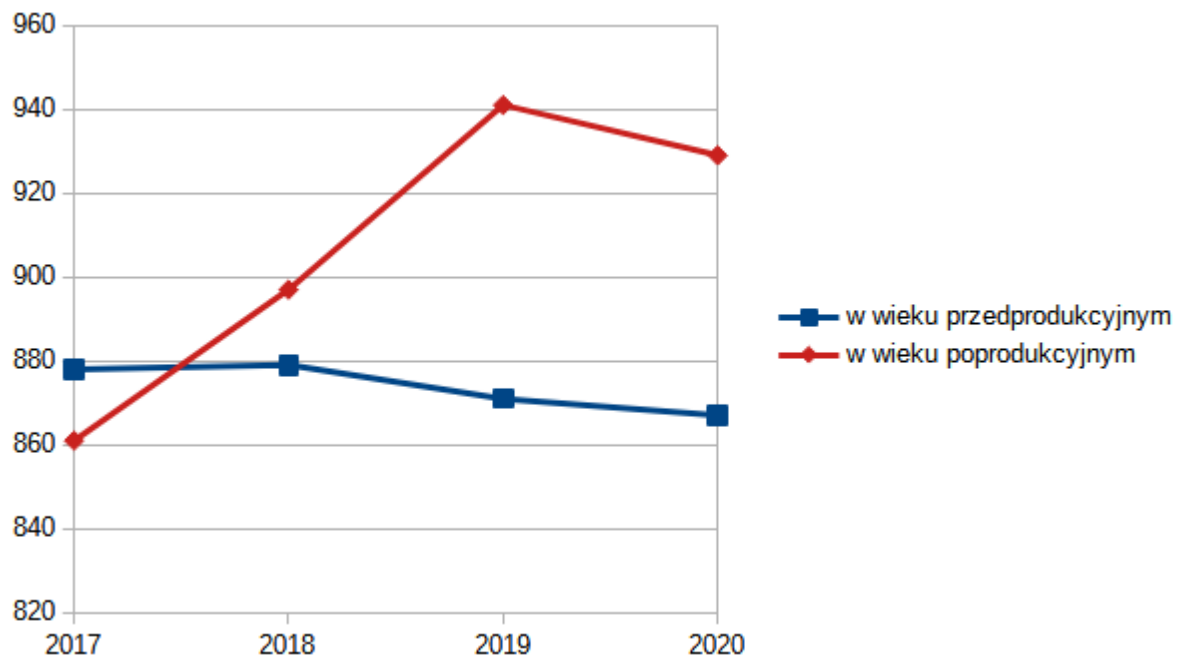
Tabela nr 1. Ludność wg kategorii wiekowych w gminie Pokój w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
w wieku przedprodukcyjnym	878	879	871	867
w wieku produkcyjnym	3391	3338	3258	3208
w wieku poprodukcyjnym	861	897	941	929

Wykres nr 1. Ludność w wieku produkcyjnym w gminie Pokój w latach 2017-2020

Wykres nr 2. Ludność w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Pokój w latach 2017-2020

Z analizy danych zamieszczonych w wykresie nr 1 wynika, że wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym 60+, a spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

Tabela nr 2. Struktura demograficzna ludności gminy Pokój. Stan na dzień 31 grudnia 2020 r. wg wieku i płci

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0 - 6	167	151	318
7-17	294	255	549
18 - 65	1688	-	1688

18 - 60	-	1520	1520
> 65	308	-	308
> 60	-	621	621
Ogółem	2457	2547	5004

Z analizy danych zawartych w tabeli nr 2 wynika, że ludność w wieku 60+ stanowi 18,56 % ogółu ludności gminy Pokój

W okresie ostatnich 25 lat obserwujemy w naszym kraju negatywne tendencje demograficzne oraz znaczące zmiany w strukturze wieku mieszkańców. Trwający proces starzenia się ludności Polski będący wynikiem korzystnego zjawiska, jakim jest wydłużanie się trwania życia, pogłębiany jest niskim poziomem dzietności. Zmiany te są jednocześnie zintensyfikowane przez zwiększoną emigrację osób młodych.

Co prawda, Polska nadal jest postrzegana w Europie jako kraj demograficznie młody, jednak od początku lat 90. ub. XX wieku przeciętny mieszkaniec Polski postarzał się o ponad 7 lat.

Strategia Gminy Pokój w sferze polityki senioralnej na lata 2021-2026 definiuje długookresowe wyzwania rozwojowe, przed którymi stajemy. Jest próbą odpowiedzi na pytania, dokąd zmierzamy i co chcemy osiągnąć, mając określony bagaż doświadczeń i dysponując konkretnymi możliwościami. Strategia jest wspólnym narzędziem komunikacji władz samorządowych gminy z mieszkańcami. Odpowiada na nasze oczekiwania, informuje o kierunkach rozwoju, pomaga w budowaniu społecznej świadomości. Strategia rozwoju służy także starannemu programowaniu przedsięwzięć, dzięki czemu ich przygotowanie o realizacja podporządkowane będą zasadzie maksymalizacji

korzyści wspólnoty. Jest też próbą całościowego opisu różnorodnych działań wywołujących pozytywne przemiany, których nasza Gmina wymaga i oczekuje.

IV. SAMORZĄD GMINY POKÓJ - DZIAŁANIA NA RZECZ SENIORÓW

Gminny Program działań na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych na lata 2016-2026

Celem głównym Programu Działań na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych w Gminie Pokój jest zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwie pełnego i równoprawnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz wyrównywanie szans we wszystkich dziedzinach i płaszczyznach życia.

Cele szczegółowe ujęte w dokumencie:

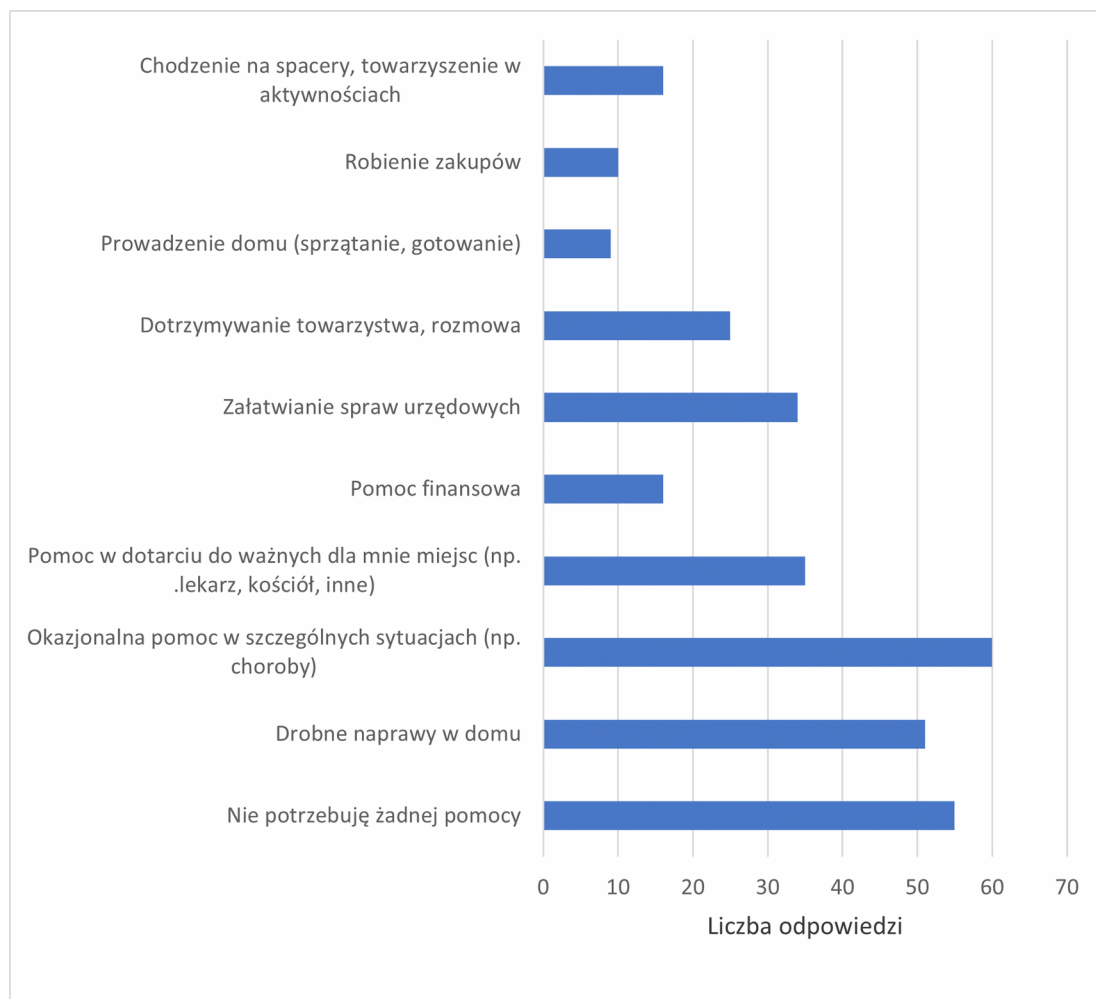
1. Utworzenie Gminnego Punktu Informacji dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych.
2. Tworzenie warunków aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych, jako podstawy integracji społecznej.
3. Wspieranie i wyrównywanie szans edukacyjnych osób starszych i niepełnosprawnych na wszystkich poziomach edukacji.

Badanie ankietowe

W październiku 2021 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju przeprowadził badanie ankietowe, którego głównym celem była diagnoza potrzeb i oczekiwań seniorów z różnych grup wiekowych, pozostających (bezpośrednio lub pośrednio) w spektrum oddziaływania władz lokalnych. Badaniem objęto osoby w wieku 60 lat i więcej, stale zamieszkujące na terenie

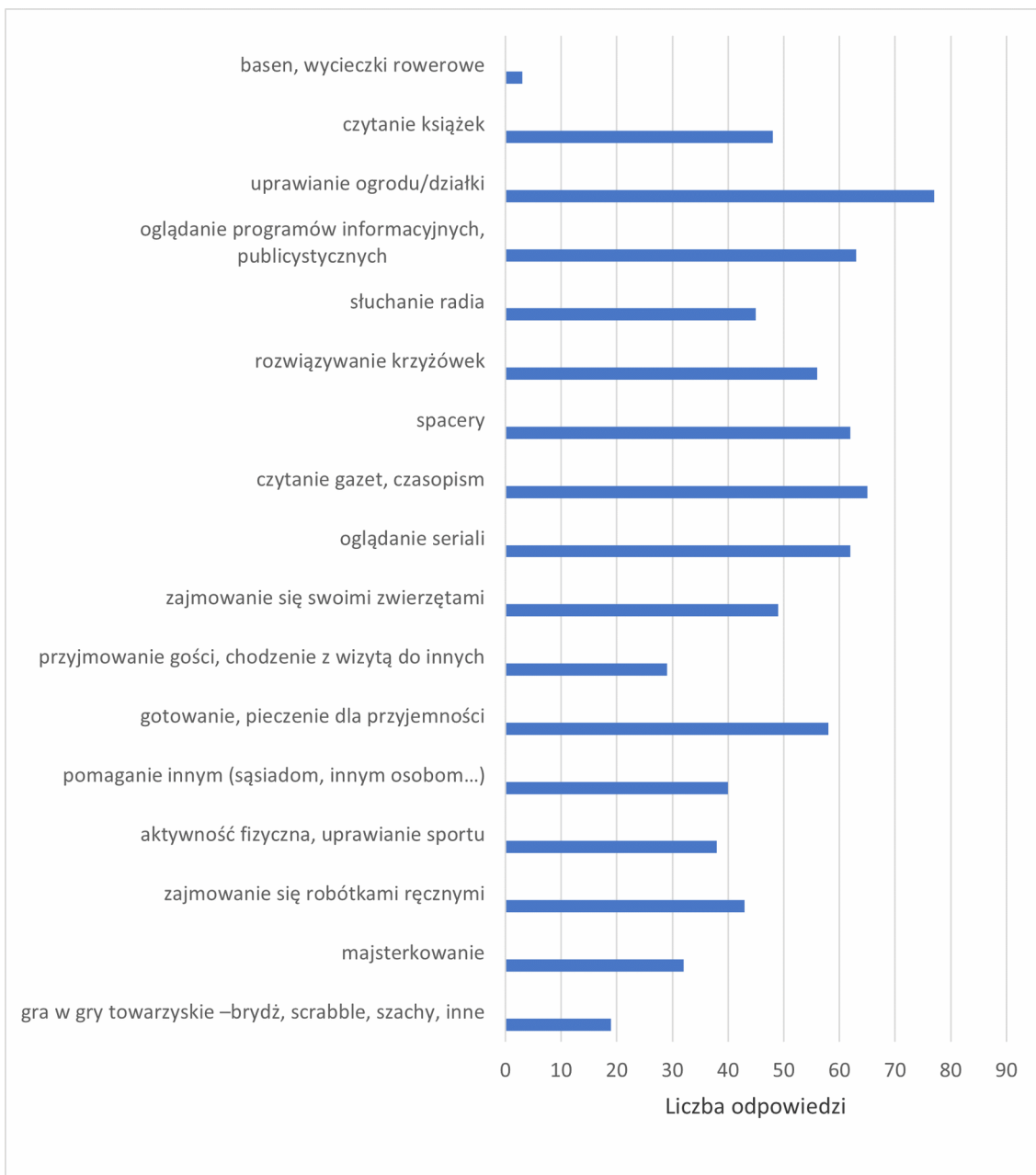
gminy Pokój. W ankiecie wzięło udział 146 osób (100 kobiet, 46 mężczyzn, w tym 39 osób z niepełnosprawnością).

Wykres nr 3. Rodzaj potrzebnej pomocy Źródło: Diagnoza potrzeb i oczekiwań seniorów z grupy wiekowej 60+ mieszkających na terenie Gminy Pokój

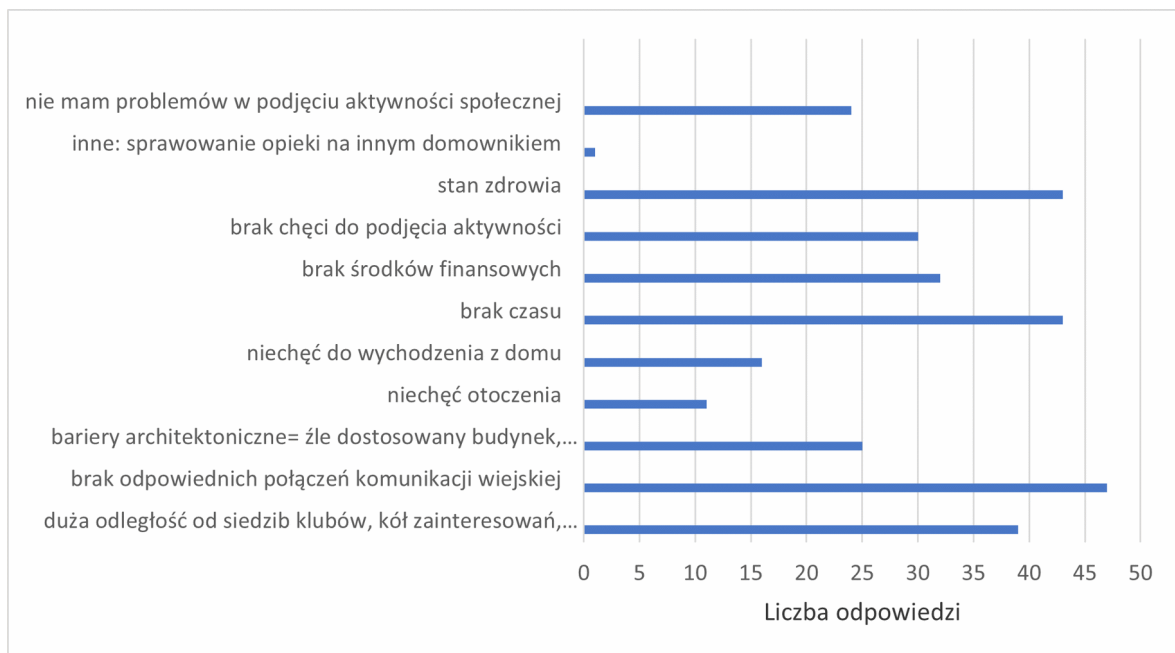
Źródło: Diagnoza potrzeb i oczekiwań seniorów z grupy wiekowej 60+ mieszkających na terenie Gminy Pokój

Wykres nr 4. Aktywność seniorów w wolnym czasie.

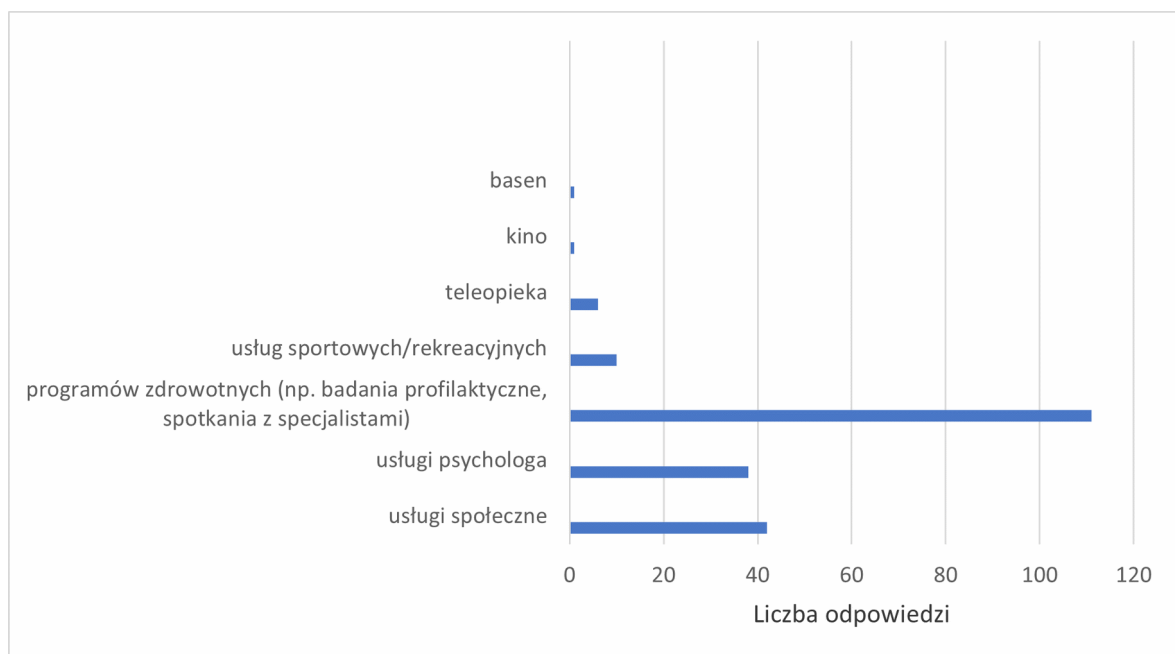
Źródło: Diagnoza potrzeb i oczekiwań seniorów z grupy wiekowej 60+ mieszkających na terenie Gminy Pokój

Wykres nr 5. Czynniki utrudniające podjęcie aktywności społecznej

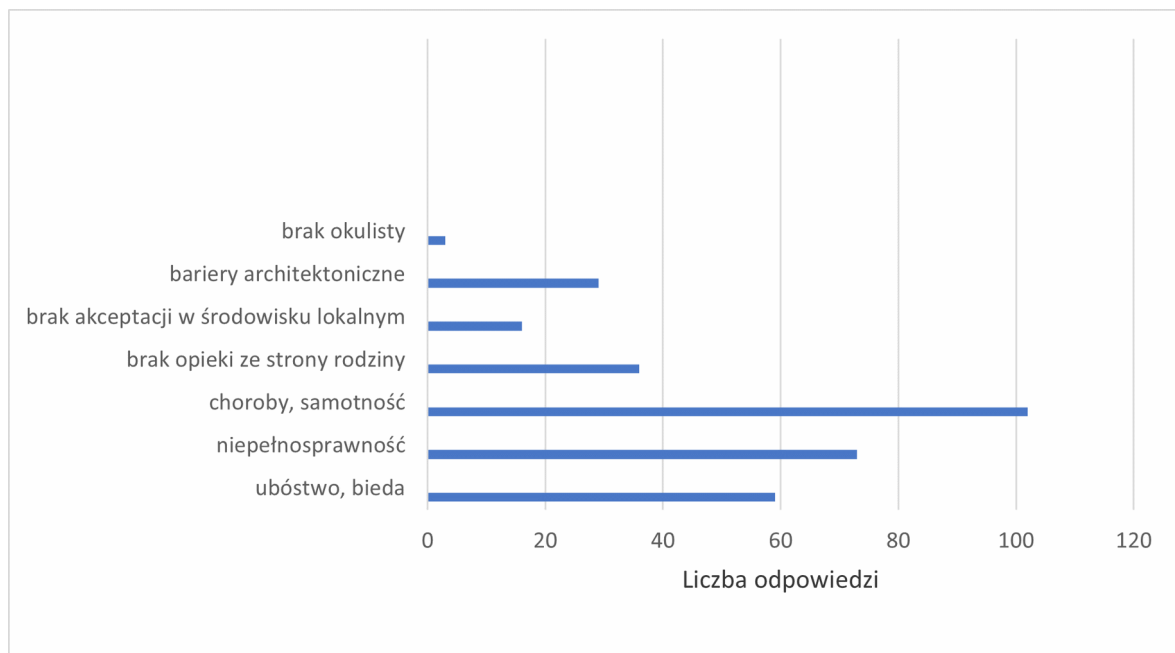
Źródło: Diagnoza potrzeb i oczekiwań seniorów z grupy wiekowej 60+ mieszkających na terenie Gminy Pokój

Wykres nr 6. Usługi społeczne których brakuje seniorom gminy Pokój.

Źródło: Diagnoza potrzeb i oczekiwań seniorów z grupy wiekowej 60+ mieszkających na terenie Gminy Pokój

Wykres nr 7. Problemy społeczne, najczęściej dotyczące osób starszych

Źródło: Diagnoza potrzeb i oczekiwań seniorów z grupy wiekowej 60+ mieszkających na terenie Gminy Pokój

V. ANALIZA SWOT

Dokonując diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Gminy Pokój została opracowana analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. Wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths)
2. Wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses)
3. Zewnętrzne pozytywne - szanse (Opportunities)
4. Zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats)

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabość to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym

rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została przeprowadzona w obszarze osób starszych i niepełnosprawnych.

Tabela nr 3. Analiza mająca na uwadze ocenę słabych i mocnych stron przedsięwzięcia na tle jego szans i zagrożeń rynkowych

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Możliwość kontynuowania przez osoby starsze aktywności, 2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych (działalność Związku Emerytów i Rencistów, Parafialnych Kół CARITAS), 3. Ulgi dla seniorów w komunikacji PKS, 4. Integracja osób starszych z osobami młodszymi, wolontariat międzypokoleniowy 5. Funkcjonowanie rodzin wielopokoleniowych 6. Upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy, 7. Funkcjonowanie Dziennego Domu Senior+ 8. Funkcjonowanie Gminnej Rady Seniorów	1. Brak w gminie grup wsparcia działających na rzecz osób starszych, 2. Utrudniony dostęp osób starszych do opieki geriatrycznej i specjalistycznej oraz do usług opiekuńczych 3. Ograniczona oferta spędzania czasu wolnego dla osób starszych w niektórych rejonach gminy 4. Działania prozdrowotne wśród osób starszych, 5. Brak grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, 6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, 7. Możliwość skorzystania przez osoby starsze i niepełnosprawne z pomocy wolontariusz 8. Stale powiększająca się wśród seniorów liczba osób samotnych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Możliwość uzyskanie przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny, 2. Dostępność domów pomocy społecznej 3. Rosnąca społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych, 4. Istnienie w regionie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, 5. Udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych, 6. Aktywność osób starszych w wydarzeniach kulturalnych, sportowych.	1. Zwiększająca się liczba osób starszych i niepełnosprawnych w gminie, 2. Niezadowalający poziom życia osób starszych, 3. Niewystarczająca dla potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna, 4. Słabo rozwinięty w regionie sektor pozarządowy działający na rzecz osób starszych, 5. Istnienie w gminie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym, 6. Zanik więzi międzypokoleniowej, 7. Zrzucanie odpowiedzialności za opiekę nad osobą starszą / niepełnosprawną na instytucje, 8. Rosnące koszty usług opiekuńczych świadczonych na rzecz osób zależnych 9. Stale pogarszająca się dostępność/terminy usług opiekuńczych 10. Pogłębiające się zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

VI. KIERUNKI DZIAŁAŃ I SPOSOBY ICH REALIZACJI

Tabela nr 4. Plan wdrażania Strategii z wyszczególnieniem działań, terminu realizacji, sposobu realizacji, odpowiedzialności oraz wskaźników.

DZIAŁANIA	TERMIN REALIZACJI	SPOSÓB REALIZACJI	PODMIOT REALIZUJĄCY	WSKAŹNIK MONITORUJĄCY
Udział w badaniach profilaktycznych finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.	Realizacja cykliczna	Organizacja dowozu osób	Gmina we współpracy z placówkami POZ	Ok. 100 osób rocznie
Zapewnienie wysokiej jakości usług zdrowotnych realizowanych przez Podstawową Opiekę Zdrowotną	Realizacja cykliczna	Organizacja łatwiejszego i bardziej skutecznego dostępu do świadczeń POZ. Zgłaszanie do POZ potrzeb Seniorów odnośnie usług zdrowotnych.	Gmina i GOPS we współpracy z placówkami POZ	Ok. 30 osób rocznie
Dostarczanie informacji w zakresie praw pacjenta i przysługujących świadczeń z Narodowego Funduszu Zdrowia.	Realizacja cyklicznie	Utworzenie podstrony internetowej dla Seniora, w ramach serwisu internetowego gminy	Referat Organizacyjny Urzędu Gminy Pokój	Strona internetowa
Propagowanie ruchu, sportu, zdrowego odżywiania się i zdrowego stylu życia.	Realizacja cyklicznie	Organizacja warsztatów dietetycznych, pogadarek, organizacja Olimpiady Seniorów	Dzienny Dom Senior +. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju, Koło Emerytów w Pokoju.	Okolo 30 osób miesięcznie skorzysta z warsztatów,

				pogadank. W olimpiadzie weźmie udział ok. 70 osób
Wdrożenie teleopieki	2022-2026	Organizacja usługi	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju we współpracy z Urzędem Gminy Pokój	20 osób
Organizacja wsparcia psychologicznego dla Seniorów.	2022-2026	Spotkania z psychologiem, warsztaty, terapia indywidualna i w grupach	Biuro ds. Seniora	3 spotkania rocznie
Promowanie wolontariatu międzypokoleniowego	2022-2026	Organizacja warsztatów plastycznych, kulinarnych, pogadank seniorów z młodzieżą szkolna i przedszkolną.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Pokoju, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju, Dzienny Dom Senior + w Pokoju	5 spotkań rocznie
Promowanie wolontariatu i inicjatyw pozarządowych rozwiązujących problemy społeczne Seniorów, w tym samoorganizacji się Seniorów.	2022-2026	Spotkania mające na celu nawiązanie współpracy z organizacjami i stowarzyszeniami	Biuro ds. Seniora	2 stowarzyszenia/ organizacje
Stworzenie punktu wymiany informacji w zakresie popytu	2022-2026	Stworzenie bazy danych i aktualizacja, w tym poradnictwo	Biuro ds. Seniora	Ok. 10 osób rocznie

i podaży na usługi opiekuńcze domowe na terenie gminy.		udzielane przez pracownika GOPS		
Diagnoza sytuacji Seniorów	2021-2026	Wsparcie socjalne, psychologiczne, prawne i zdrowotne .	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju	Ok.10 osób rocznie
Monitorowanie sytuacji Seniorów objętych pomocą	2021-2026	Odwiedziny pracownika socjalnego w miejscu zamieszkania seniora.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju	Raz w miesiącu
Uwrażliwienie mieszkańców gminy na sprawy Seniorów, w szczególności samotnie mieszkających.	2021-2026	Informacje przekazywane przez Urząd Gminy za pomocą kanałów informacyjnych.	Referat Organizacyjny Urzędu Gminy Pokój	Dwa razy do roku
Coroczny udział w programie rządowym ASOS	2021-2026	Wsparcie finansowe projektów realizowanych przez organizacje działające w sferze pożytku publicznego w obszarach priorytetowych na rzecz osób starszych.	Stowarzyszenie OPP Pokój	1 projekt rocznie
Zapewnienie funkcjonowania Dziennego Domu Senior+ w Pokoju	2022-2026	Pozyskanie środków z Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokoju	1 raz w roku

Środki na realizację zadań określonych w strategii zostały uwzględnione w prognozach finansowych zawartych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Pokój na lata 2021 - 2032. Prognoza ta podlega regularnej aktualizacji, stosownie do obserwowanych zmian i potrzeb w zakresie strategicznych działań gminy, w tym działań w obszarach objętych niniejszym dokumentem. Szczegółowa projekcja wydatków jest zawarta w załączniku Nr 1 do Wieloletniej Prognozy Finansowej. Ze względu na charakter rzeczowych wydatków zostały one zakwalifikowane do wydatków bieżących.

VII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Program ma za zadanie pobudzanie aktywności obywatelskiej w celu zaspokojenia potrzeb wspólnoty. Dla realizacji celu głównego i celów operacyjnych wymagane jest prowadzenie działań umożliwiających jego ocenę.

Z uwagi na sześcioletni okres realizacji Programu przyjęto, że monitoring będzie przeprowadzany po zakończeniu każdego kolejnego roku kalendarzowego w pierwszym kwartale następnego roku. Dla potrzeb monitoringu będą wykorzystane wskaźniki monitorujące wskazane w Programie. Wyniki monitoringu zostaną przygotowane przez Wójta Gminy i przedłożone Radzie Seniorów celem dokonania ewaluacji Programu. Wnioski wynikające z ewaluacji zostaną przedstawione Radzie Gminy i posłużą do ewentualnej korekty Programu w tym wysokości środków przeznaczonych na jego realizację.

Określenie kryteriów ewaluacyjnych pozwoli na dokonywanie ostatecznej oceny Programu po jego realizacji. Przyjęte kryteria ewaluacji to:

1. Kryterium trafności – ma za zadane umożliwienie dokonania oceny w jaki sposób przyjęte cele operacyjne wpłynęły na zaspokojenie zidentyfikowane potrzeby i problemów.
2. Kryterium efektywności – pozwoli na określenie w jakim zakresie zaplanowane środki finansowe na realizację Programu umożliwiły realizację przyjętych działań.
3. Kryterium skuteczności – ma pokazać w jakim stopniu przyjęte i zrealizowane działania wpłynęły na realizację celu głównego i celów operacyjnych.
4. Kryterium oddziaływania/ wpływu - pozwoli na określenie jakie korzyści odnieśli uczestników działań projektowych oraz w jakim stopniu miały one wpływ na ich rodziny i pozostałych mieszkańców.
5. Kryterium trwałości – pozwoli ocenić czy uzyskane rezultaty uzasadniają kontynuację przyjętych rozwiązań i zapewniają długotrwały wpływ na zwiększenie aktywności obywatelskiej i zaspokajania potrzeb starszych mieszkańców Gminy

VII. PODSUMOWANIE

Program Polityki Senioralnej Gminy Pokój na lata 2021-2026 jest dokumentem kompleksowo przedstawiającym sytuację osób starszych w gminie. Działania podjęte w ramach opracowania Programu zostało poprzedzone szczegółową diagnozą i analizą czynników mających istotny wpływ na zaspokojenie potrzeb osób starszych charakterystycznych dla gminy oraz pozwoliły na określenie celu strategicznego jak i celów operacyjnych. Cele operacyjne mają szczególny wpływ na dobrą jakość życia seniorów w tej małej, ale bardzo zróżnicowanej społeczności.

Program określa działania jakie powinny zostać podjęte dla realizacji poszczególnych celów szczegółowych oraz wysokość niezbędnych kosztów do poniesienia w poszczególnych latach. Środki finansowe zaplanowane na realizację Programu powinny być uzupełniane poprzez pozyskiwanie środków zewnętrznych w ramach programów rządowych, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz w dużej mierze poprzez zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.

Zaplanowany w Programie system monitoringu oraz ewaluacji pozwala na jego modyfikacje w trakcie realizacji w przypadku zdefiniowania takiej potrzeby. Program jest kierowany do grupy starszych mieszkańców, którzy w coraz większej liczbie będą nieaktywni zawodowo a wskazane działania powinny pozwolić na przygotowanie się gminy do systematycznie zwiększającej się liczby odbiorców poszczególnych działań.

Program będzie wymagał kontynuacji, w formie uzależnionej od wielu czynników zewnętrznych, których na obecnym etapie nie można przewidzieć, a jego forma, opis poszczególnych działań mają charakter uniwersalny, co stanowi dobrą bazę dla takiego programu na kolejne lata.